

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา หลักการ และเหตุผล

ประเทศไทย เป็นประเทศเกษตรกรรมอาชีพหลักของคนไทย คือ เกษตรกรรม ผลผลิตต่างๆ ที่ได้มาจึงเป็นเพื่อการบริโภคและการส่งออก ในปัจจุบันการเกษตรมีความแตกต่างจากในอดีตซึ่งมีการปรับเปลี่ยนวิธีการทำเกษตร โดยมีเป้าหมายทางการค้าเป็นสำคัญจึงทำให้ปริมาณการใช้สารเคมีทางการเกษตรของไทยเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนถือได้ว่าติดอันดับประเทศที่ใช้สารเคมีทางการเกษตรมากที่สุดประเทศหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยประเทศไทยมีปริมาณการนำเข้าสารเคมีที่ใช้ในการเกษตรรวม 147,269.93 ตัน มูลค่ารวม 22,789.23 ล้านบาท โดยมีปริมาณของสารกำจัดวัชพืช (Herbicide) สูงสุดถึง 117,645.36 ตัน รองลงมา ได้แก่ สารกำจัดแมลง (Insecticide) ปริมาณ 13,910.54 ตัน และสารป้องกันและกำจัดโรคพืช (Fungicide) ปริมาณ 10,988.22 ตัน (สำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม, 2558)

การใช้สารเคมีทางการเกษตรที่มากเกินไปจนเกิดความจำเป็น เพื่อสนองตอบการพัฒนาที่มุ่งแต่แสวงหาผลประโยชน์ ทำให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพและการปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อม หากมีการใช้อย่างไม่ถูกต้องและไม่มีการป้องกันอันตรายจากการใช้ ย่อมส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของผู้ใช้โดยตรงจากการใช้ ดังข้อมูลเฝ้าระวังโรคจากสำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม (2558) รายงานถึงข้อมูลการเจ็บป่วยด้วยโรคพิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืชซึ่งมีอัตราสูงขึ้นเรื่อยๆ โดยในปี พ.ศ. 2557 พบว่า มีอัตราผู้ป่วยโรคพิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืชเท่ากับ 12.25 ต่อประชากร 100,000 คน และกลุ่มผู้ป่วยที่ได้รับอันตรายจากสารเคมีมากที่สุดก็เป็นเกษตรกรในกลุ่มอาชีพผู้ปลูกพืชไร่และพืชผัก ร้อยละ 36.02 จากผู้ป่วยทั้งหมด

บ้านตลุกเดิมเป็นพื้นที่ที่มีแอ่งน้ำใหญ่ ภายในหมู่บ้าน เพราะคำว่า "ตลุก" หมายถึงแอ่งน้ำ ซึ่งสมัยก่อนเป็นแอ่งน้ำมีเปิดมาเล่นน้ำอยู่เสมอ ทั้งมีเจ้าของและไม่มี เรียกว่า "ตลุกเปิด" ต่อมามีคนเข้ามาอาศัยมากขึ้น ทำให้พื้นที่เล็กลงจนกลายเป็นแอ่งน้ำเล็ก เรียกติดปากกันว่า "บ้านตลุก" ตำบลตลุก เป็นตำบลที่ตั้งอยู่ในเขตการปกครองของอำเภอสรรพยา ประกอบไปด้วย 12 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1 บ้านตลุก หมู่ 2 บ้านตลุก หมู่ 3 บ้านบางไก่อเลื้อย หมู่ 4 บ้านศาลาขาว หมู่ 5 บ้านโคกเข้ม หมู่ 6 บ้านบางกระเบียน หมู่ 7 บ้านคิ่งตาล หมู่ 8 บ้านหนอง หมู่ 9 บ้านท้ายน้ำ หมู่ 10 บ้านอ่าวสวย หมู่ 11 บ้านทองค้ำ หมู่ 12 บ้านใหม่บางกระเบียน พื้นที่ ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ จึงเหมาะแก่การทำนา และการเพาะปลูกพืชหลายชนิด อากาศไม่ร้อนหรือแห้งจนเกินไปในฤดูร้อน ฤดูหนาว อากาศเย็นปกติ และในฤดูฝนมีฝนค่อนข้างชุกพอสมควร อาชีพหลัก คือ การทำนา และเนื่องมาจากปัญหาแมลงศัตรูพืชในนาข้าว และสถานการณ์การระบาดของแมลงศัตรูพืชในปี 2558 แมลงศัตรูพืชที่สำคัญได้แก่ เพลี้ยแป้งไรแดง หนอนหัวดำ แมลงดำหนาม ตัวแตร ซึ่งมีพื้นที่การระบาดสูงกว่า ในปี 2557 ยกเว้นเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

ที่มีพื้นที่การระบาดต่ำกว่า ปี 2557 (กลุ่มพยากรณ์และเตือนการระบาดศัตรูพืช กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย, 2559) ผลกระทบต่อสังคมได้หลายอย่าง อาทิเช่น ทำให้ผลผลิตการเกษตรลดลง ทำให้เกษตรกรมีรายได้ลดลง หรือมีผลให้ผู้บริโภคประสบปัญหาการขาดแคลนอาหาร หรือโอกาสเลือก ชนิดอาหารลดน้อยลง และอาจมีปัญหาระบาดเคมีตกค้างในอาหาร นอกจากนี้ปัญหาการรุกรานของ ศัตรูพืช โรคพืช และวัชพืชชนิดใหม่ ในแหล่งชุมชนใหม่ยังอาจมีผลกระทบกับแหล่งชุมชนนั้นๆ

จังหวัดชัยนาท มีพื้นที่ทั้งหมด 1,543,591 ไร่ จำแนกเป็นพื้นที่ทางการเกษตร 1,264,465 ไร่ คิดเป็น ร้อยละ 81.91 ของพื้นที่จังหวัดทั้งหมด เนื่องจากจังหวัดชัยนาทมีพื้นที่ที่เป็นที่ราบลุ่มมีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่าน จึงเหมาะสมแก่การทำเกษตร โดยเฉพาะการปลูกข้าว จากสถิติพื้นที่การเกษตร ตั้งแต่ปี 2554-2558 จังหวัดชัยนาท มีพื้นที่ทำการเกษตรเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และลดลงเล็กน้อย ในปี 2558 โดยอำเภอที่มีพื้นที่ทำการเกษตรมากที่สุด คือ อ.หันคา (19.20%) รองลงมา ได้แก่ อ.สรรคบุรี (14.85%) และ อ.วัดสิงห์ (13.06%) โดยอำเภอที่มีพื้นที่ทำการเกษตรน้อยที่สุด ได้แก่ อ.มโนรมย์ (8.07%) โดยในปีเพาะปลูก 2558 พื้นที่ปลูกข้าวสูงสุดคือ อ.สรรคบุรี พื้นที่ปลูกพืชไร่สูงสุด คือ อ.เนินขาม พื้นที่ปลูกไม้ผลสูงสุด คือ อ.เมืองชัยนาท พื้นที่ปลูกไม้ดอกไม้ประดับและพื้นที่ปลูกพืชผักสูงสุด คือ อ.สรรพยา และอำเภอสรรพยา มีพื้นที่การเกษตรในปี 2554 จำนวน 120,746 ไร่ ปี 2555 จำนวน 121,196 ไร่ ปี 2556 จำนวน 121,196 ไร่ ปี 2557 จำนวน 121,196 ไร่ และปี 2558 จำนวน 121,196 ไร่ (สำนักงานเกษตร จังหวัดชัยนาท, 2559) โดยเฉพาะตำบลลูกมีสภาพเป็นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำเจ้าพระยาและคลองมหาธาตุไหลผ่าน เหมาะแก่การทำเกษตร โดยเฉพาะการทำนา และทำสวน ประชาชนตั้งบ้านเรือนเรียงรายเลียบริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา และบางส่วนตั้งบ้านเรือนเรียงรายตามถนนสายหลักในพื้นที่ตำบล จากข้อมูลข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยเห็นความจำเป็นอย่างเร่งด่วนในการศึกษาเรื่องราวของความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรในจังหวัดชัยนาท ที่เกี่ยวกับแนวทางการลดปัญหาแมลงศัตรูพืชในนาข้าว เพราะพื้นที่ส่วนใหญ่ของเทศบาลตำบลลูกจังหวัดชัยนาท เป็นพื้นที่ปลูกข้าวเป็นหลัก และเพื่อเป็นการแก้ปัญหาที่ต้นเหตุของปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำ การใช้สารเคมีในการเกษตร สุขภาพของคนในพื้นที่ ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการลดปัญหาแมลงศัตรูพืชในนาข้าว พื้นที่ตำบลลูก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และแนวทางการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการลดปัญหาแมลงศัตรูพืชในนาข้าวได้อย่างถูกวิธีและมีความเหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์และเป้าหมาย

เพื่อศึกษาแนวทางการลดปัญหาแมลงศัตรูพืชในนาข้าว พื้นที่ตำบลลูก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท

กลุ่มเป้าหมายและพื้นที่ดำเนินงาน

เกษตรกร ตำบลตลุก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการศึกษาจะได้รายงานฉบับสมบูรณ์ และบทความวิจัย/บทความวิชาการ 1 เรื่อง
2. องค์การบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถนำผลที่ได้จากการศึกษาไปกำหนดเป็นนโยบายสาธารณะในการด้านการลดปัญหาแมลงศัตรูพืชในนาข้าว พื้นที่ตำบลตลุก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท
3. เกษตรกรตำบลตลุก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท มีแนวทางในการลดลดปัญหาแมลงศัตรูพืชในนาข้าว และการแพร่ระบาดส่งผลให้คุณภาพผลผลิตมีจำนวนมากขึ้น